XLI. évf. Cluj-Kolozsvár, 1931 junius. 6. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Kövendi Dr. VÁRADI AURÉL
(1868—1931)

Unitarian school for the ministry
Berkeley
California
America

Kövendi Dr. VÁRADI AURÉL
(1868—1931)

A magyar politikai és publicisztikai közéletnek kezdettől végig fáradhatatlan, szenvedélyes harcosa. Jellemének kidomborodó vonása, hogy a közélettel szemben nem a jogokat, hanem a kötelességeket hangsulyozza. Nem vágyik vezéri szerepre, mire tehetsége, alapos készültsége hivná. Megelégszik azzal, ha az épitő munkából kiveheti részét. Maga az igénytelenség nemcsak a közéletben, hanem a magánviszonyaiban is.

Ifjusága a mult század 80—90-es éveinek boldog időszakába esik. Alig kerül ki kitünő bizonyitványokkal a középiskolából, már egyetemi tanulmányai első idejében kiütközik belőle a hirlapirás és politikai küzdelmek iránt való hajlama és előszeretete. Jogi tanulmányai végzésével egyidejüleg állandó kapcsolatot tart fenn a hirlapokkal. Élénk figyelemmel kiséri a pártok küzdelmeit, a politika szeszélyesen változó jelenségeit.

Szellemének alkata az ellenzék táborába utalja. A politikai élet iránt való vonzalom annyira uralkodó lelkében, hogy ügyvédi gyakorlatát sem folytatja az anyagi jóllét és gazdagodás célgondolatával. Lelke jobb részét osztatlanul a köznek áldozza.

A közügyek iránt való ez önzetlen buzgólkodás ráirányitja a közvélemény figyelmét. A város törvényhatóságában, a politikai közélet forumain, az egyház kulturális müködésének területén, tehetségeinek és önzetlenségének megfelelő munkához és bizalmi állásokba jut, melyeknek csak terheit és kötelességeit vállalja, disze és tiszteletadásai elől szerényen kitér; anyagi és erkölcsi előnyeit nem használja ki, mert azt vallja, hogy a nemesség kötelez.

Csodálatos emlékező tehetsége segitette közéleti munkásságában. Ami egyszer megérintette minden nemes iránt fogékony lelkét, az kitörülhetetlenül megtapadt elméjében. Valóságos élő enciklopédia. Nem volt a közelmult politikai történetének olyan mozzanata, melynek minden részletére meglepő hüséggel ne emlékezett volna. A politikai küzdelmek szinfalak mögött lejátszó motivumai lexikoni hüséggel élnek emlékezetében.

Lelkének e felhalmozott kincseit alkalom adtán szivesen használja fel szerepléseinél. Ilyenkor örömmel hallgattunk olyan részleteket, melyeket magunk is átéltünk, de már tudatunk mélyére és sötét világába sülyedtek. És csodáltuk memoriájának hüségét, időtartamát és pontosságát, mellyel a mult eseményeit lelkébe raktározta, hosszu időn át megtartotta és alkalmilag felhasználta. Kész és tökéletes szónok volt szónoki elragadó hév és erő nélkül. Fennakadás nélküli folyamatossággal ömlenek a nyelvtan szabályai szerint helyes mondatai, melyek a lassu viz szélesmedrü áramlása gyanánt hömpölygnek ajkáról. Meggyőznek, de nem sodornak magukkal. Logikájuk

kifogástalan, de nincs gyujtó hatásuk. Mély árkot ásnak, de nem sodornak magukkal. Nem tapsokra utazik. Jogi studiumokon edzett logikáját nem áldozza fel semmi gyakorlati érdekért.

Éber figyelemmel ügyel mondatfüzései és szavai magyarságára. Ha tanácskozás közben pathetikus szónokoktól magyartalanságot hall, nem állja meg rosszaló megjegyzés nélkül. Gondosan és tudatosan őrködik a nyelv tisztasága fölött.

A sors két nagy és pótolhatatlan értéket adott lelkébe: az etikai ideálizmus és a csüggedni nem tudó optimizmus áldott adományát.

Minden lépését tiszta és megközelithetetlen erkölcsi elvek irányitják. Az anyagi haszon és érdek alacsony lelkek bálványa. Elirtózik mindentől, ami aljas, közönséges és csak az egyén érdekét nézi.

13 esztendő alatt, mióta ránkszakadt Trianon fájdalma és tragédiája, sokszor csüggedeztünk, lelket veszitve, hallgatag ajkakkal sokszor tántorogtunk utjaink keresztje alatt. Neki a gondviselés megadta azt az erőt, hogy soha csüggedés és reményvesztettség nem hagyta el ajakát. Szellemének megvolt az a csodálatos rugalmassága, hogy állandóan töretlen reménnyel és bizalommal nézett a jövőbe. A történelem volt az a bánya, melyből Istenben bizó lelke ezt a reményt és bizalmat meritette.

Egyházunk közéletében elérte azokat a legmagasabb állásokat, melyeket a bizalom a történelmi hagyomány erejénél fogva értelmiségi osztály sorsosára ruházhat. A kolozsvári egyházközség jogtanácsosa, az egyház képviselő- és főtanácsának, a jogügyi bizottságnak tagja, a kollégium felügyelő-gondnoka. Mindez állásaiban olyan önzetlen és értékes munkát fejtett ki évek hosszu során, amelyért mindnyájunk háláját és kegyeletét bőven kiérdemelte.

Jóizü, történelmi visszaemlékezéseiért az Erdélyi Irodalmi Társaság tagja.

Kisebbségi sorsunkban a magyarság sorsát intéző Magyar Pártnak előbb alelnöke, később jogtanácsosa. Hasznos szolgálatainak emlékét az erdélyi magyarság hiven és kegyeletes szivvel fogja őrizni lelkében.

Az az általános részvét, mely koporsóját körülvette, biztos mutatója annak, hogy az erdélyi magyarságnak egy szerény és alázatos szivü, nemes ideálizmussal telitett lelkü harcosát vesztettük el benne.

A római költő szavával bucsuzom tőled: Sit tibi terra levis!

(g. k.)

*

Temetésének impozánssá tételére egyháza és faja mindent megadott, amit csak adhatott. Külön gyászjelentést adott ki haláláról a Képviselő Tanács és külön az Országos Magyar Párt is. Holttetemét a kollégium előcsarnokában ravatalozták fel, mellette a gyászhuszárok és négy-négy diák állottak diszőrséget. Május 11-én, hétfőn d. u. 4 órakor temették. A gyászszertartást az előcsarnokban főtisztelendő Dr. Boros György püspök, a sirnál Ürmösi Károly esperes

végezték. Az előcsarnokban kétszer énekelt a theológiai énekkar, Ütő Lajos theológiai zenetanár vezetésével. Bucsuszavakat mondottak: Dr. Ferencz József, f. ü. gondnok, az E. K. Tanács nevében, Gálffy Zsigmond, kollégiumi igazgató, az intézet, Vári Albert az Unitárius Irodalmi Társaság és Dávid Ferenc-Egylet, Kovács Dezső, ref. kollégiumi igazgató pedig az Erdélyi Irodalmi Társaság nevében. Románnyelvü bucsuztatót mondott az ügyvédi kamara megbizottja. Kint a temetőben, a sirnál, Ürmösi Károly esperes végezte a szertartást, az Országos Magyar Párt nevében pedig Dr. Gabányi Imre bucsuzott elköltözött ügyészüktől. Énekelt a kolozsvári Iparos Dalárda, Szánthó Béla h. karnagy vezetésével.

TŰZHELY MELLETT

Imádság.

(Máté V. 13—16.)

Ha nem lehetek csillogó szövétnek
Sötét, göröngyös, keskeny útakon:
Ó add, Uram, hogy én legyek a só,
Az ízt adó, az értelmet adó,
Mely sohasem tud arról, hogy ki látja
És nem törődik azzal, hogy ki jó.

Ó add, Uram, hogy ott legyek jelen,
Hol nem világit már a fáklya fénye,
Ahová nem jut enyhitő malaszt,
Hol végtelen a nyomor és a bün.
Hogy minden zugba jusson egy kevés
Parány-magamból — édes Istenem —
Oszoljak szét a végtelen világon
S tegyem jobbá az emberek szivét.

És add, Uram, hogy ne vegyenek észre
A lelkük izében az emberek;
Ne tudják meg, hogy én is ott vagyok
S a szivekben jelenlem az érzést
S a kenyerükben jelenlem az ízt.

Csak Te tudj rólam én Bányász-Uram,
Aki magadhoz emeltél a mélyből
S ezer atommá szerte-porló énem
Az emberek közt szórod szerteszét.

És, ha tán egykor megizetlenül
A lelkem drága sója: én Uram,
Taposd agyon bús, tehetetlen szolgád.

Mert nem méltó, hogy éljen — hütlenül.

Székelyudvarhely, 1931 május 6. **DEÁK BERT**

Gergő három győzelme.*

Irta: Gyallay Domokos.

„... Már Gergő barátod is elment a huszonkettősökkel, a frontról küldött a napokban levelet", — irták nekem hazulról a háboru harmadik telén.

Gergő, gyermekkori jó cimborám! Hová gonoszodott a háboru, hogy már a te törékeny, vézna testedet is igájába fogja?...

Föl fogom keresni Gergőt! — vettek rajtam erőt az emlékezések. A huszonkettősök itt vannak szomszédságunkban, sok jó barátom van a tisztek között: hátha sikerülni fog Gergő számára egy kis rést nyitnom trénhez, raktárhoz, tábori vasuthoz? Öldöklő fegyver ennek az ártatlan mamlasznak a kezében? Fölkeresem és kiválasztom a front szilaj nyájából!

Gergő... de ni, ni: megbántódás felhőzi be lelkemet, amint a mult emlékeit idézgetem. Gergőtől egypárszor fájdalmas, megalázó vereséget szenvedtem! Ő bizonyára nem tud róla, de — lám! — bennem ma is megsajdul vereségem szégyene.

Hát csak azért is fel kell őt most keresnem! A háboru rostája föléje rázott, most megszabadulhatok attól a félszeg érzéstől, hogy ez az egyszerü, gyámoltalan szolgalegény győzelmes magasságban lebeg fölöttem.

Téli nyugalom volt a fronton, engedélyt kaptam, hogy átlátogassak a huszonkettős ezredhez.

Erdők, dombok mögött vitt utam, a háboru képe eltünt szemem elől. A multról gondolkoztam: Gergő barátomnak rajtam aratott kétrendbeli, nagy győzelméről.

I.

Az első győzelem igy történt.

Két esztendőt már Kereszturon töltöttem, a kollégiumban. Gergővel ekkoriban is fenntartottam a barátságot, nyári vakációkon vele pályáztam legszivesebben. Sokat beszéltem neki a városi élet szépségeiről. A kicsi boltról a kollégium közelében, a piaci nagy üzletek kincseiről, panorámák, cirkuszok káprázatos csodáiról.

Gergő sóvárgó szemmel figyelte meséimet.

— Én is elmegyek! — ujságolta egyszer nyár vége felé. — Az őszön elmegyek, itt hagyom ezt a rongyos falut.

— Ugyan hová mennél?

— Városba... keresetre! — mondotta átszellemült arccal.

— S apád? Mit szól hozzá apád?

— Apám el fog engedni. Biz ugy, én is elmegyek szerencsét próbálni.

---

* Szerzőnek most megjelent „Hadrakelt emberek" c. könyvéből. Ismertetését lásd az irodalom rovatban.

Tudta Gergő, mit beszél! Eggyel kevesebb száj télire: kapva kapnak ezen sokgyermekes, szegény házban!

A mezei munka elfogytával Gergő csakugyan utra kelt szerencsét próbálni. Ment-mendegélt félnapon át, amerre a Nyikó vize siet a Küküllőbe s meg is érkezett ugyanoda, ahol én koptattam a macskafejü flasztert: Keresztur városába. Mikor először találkoztam vele, már keresete is volt: boltos fiu lett belőle a vén Lukácsnál. Nem szegődött inas, hanem csak amolyan kifutó, sepregető, lámpatakaritó fiucska. Fehér harisnyája, patkós csizmája, pörge kis kalapja ugyanaz, mint otthon a faluban, csupán egy kis kék előkötő a derekán, a városi élet jelképéül.

Rajta is beteljesedett a bibliai mondás, hogy aki hü a kis dolgokban, azt többre bizza föllebbvalója. A vén Lukács csakhamar megengedte Gergőnek, hogy mikor ráér a pucolástól, cukrot, fügét, mandulát, zsemlét, kiflit szolgáljon ki a pénzes embereknek.

Nagyot nőtt ezzel a Gergő tekintélye!

Én ugyancsak büszke voltam rája.

— Gergő falumbeli, jó barátom! — dicsekedtem szobatársaim előtt.

Majd minden vasárnap délután meglátogatott a kollégiumban. Szobatársaimmal is barátságot kötött. Mi, alsóosztályosok mindig Gergőtől vásároltunk, ha a piacra vitt dolgunk. A vén Lukácsnak Gergő müködése a „nagy forgalom, kevés haszon" előnyét szerezte meg.

Üzlet üzletet fiadzik.

Gergő személyével kapcsolatban hovatovább mind több szó esett köztünk egy fogas pénzügyi kérdés megoldásáról, amely a következőképen állott.

Benkő Misinek, negyedikes barátunknak, volt egy lyukas piculája. A hibás pénzdarab értékesitésére nagyon sok kisérlet történt már, de mindenik kudarccal végződött.

Hátha Gergő az a gondviselésszerü ember, aki a lyukas piculát teljes névértékben forgalomba tudja hozni?

Következő vasárnap délután, mikor Gergő kopogós csizmájával ujra befordult hozzánk, Benkő Misi közölte vele a tervet.

— Gergő, akarsz két krajcárt keresni?

— Akarok biz én! — mosolyodott el Gergő öregesen. — Jól fog a pénz.

— Hát ide hallgass! Holnap bemegyek hozzátok a boltba s két krajcárért cukrot kérek. Ezzel a lyukas piculával fogok fizetni, látod?... Te elveszed a piculát s gyorsan a fiókba csusztatod a többi közé. Nyolcat kellene visszaadnod, de csak hatot adsz vissza, kettőt megtartasz jutalmul...

Gergő arcát rettenetes düh borzolta föl.

— Mit gondolsz, hogy én megcsaljam a gazdámat?

— No... milyen nagy dolog! — biggyesztette ajkát Benkő Misi. — A vén Lukács nem fog rájönni, hogy te csináltad.

— Hát a becsület, hé?

— Szamár vagy!...

— No, te ugyan nagyokos vagy! Ezt tanultad a kollégiumban? Erre tanitottak — csalásra?

Benkő Misit felbőszitette a kicsinylés, szóból szó jött, majd rugások, sapkák... Gergő végül is engedett a Benkő Misi tulerejének s védekezve kihátrált a szobából.

Megdermedve néztem a jelenetet. Majd utánna eredtem Gergőnek s utólértem az utcán. Törölközött, fujt, köpködött a viadal után.

— Fáj-e? — kérdeztem gyámoltalanul.

Gergő megrázta fejét, győzelmesen mosolygott és nagyot kacsintott rám.

— A cseplesz... min jár az esze! Hogy csaljam meg a gazdámat — hm! hát a nemzetsége vagyonáért!...

Fényesség árasztotta el Gergő alakját, lekaptam róla szememet. Mintha szárnyra libbent volna... nem tudtam vele lépést tartani, elállott a lélekzetem.

Elbucsuztam tőle, visszakullogtam az iskolába. — Ezt tanultad a kollégiumban? — hallottam a Gergő tiszta, fenséges hangját. A vád nekem is szólt. Éreztem — bár akkor még nem tudtam volna olyan szakszerüen kifejezni — éreztem, hogy a kultura engemet is utálatosan megfertőzött.

Az üzletben ugyanis, amelyet Benkő Misi a lyukas piculára alapitott, én is csöndes társ voltam. (Folyt. köv.)

Pünkösti biztatás.

Miért beszéltek olyan félve,
Mintha szivünk nem remélne?
Dávid Ferenc büszke lelke
Már most is csak mit beszélne,
Mint, amit a Mester mondott:
Harmadnapra feltámadok
S a keresztről égbe szállok...

Miért beszéltek olyan félve...
Krisztus urunk szent igéje
Harsogjon a zúgó szélbe:
Minden átok, minden végzet,
Minden hazug dac, itélet,
Szivet maró nagy fájdalmak
Elcsitulnak, lehullanak.

Miért beszéltek olyan félve,
Szent hitünket is szégyelve?
Rémitgessen ezer kereszt
És ha szivünk vért is ereszt,
Sir lehet a lábunk alatt,
Mégis-mégis minden dacban
Csak az győz, mit Isten akar.

Hirdessétek forrón, vakon...
Városokon és falvakon.
Szól az Isten nagy irgalma:
Riadjon fel minden lélek!
Hirdesse, hogy: — büszkén élek.
Nem veszünk el soha-soha...
Mert az Isten nem mostoha!

Lókod. **Benedek János.**

Gránáthüvelyben margaréta.

Gránáthüvely: háborus emlék.
Fényesre csiszolt.
Valahonnan egy roppant haláltusából került ide
A szalon asztalára.
Nem tudom, hogy Isonzó mellől,
A Mazuri tavaktól, Csucsából,
A Vöröstoronyi-szorosból, vagy a távol kéklő
Kárpátok futó-lövészárkából kerültél-e ide?
Csak elég az, hogy eddig, aki
Halált, csapást és sebet osztogattál,
Lettél egy szalon-asztalon virágváza.
Margaréták!...
Gránáthüvelyben!...
Talán épen azon a siron nyíltak,
Amely alatt nyugszik az, akit e gránát
Tartalma megölt.

E kis szalonban a háboru elválaszthatatlanul
Összeölelkezett a békével!

BEDE EMIL.

Miért árulta el Judás a Mestert?

Erre a kérdésre az „Unitárius Közlöny" 1931 4. és 5. számában négy válasz érkezett és pedig: Izsák Domokos, Fülöp Zoltán, Deák Berta és Barabás Béla tollából. Alólirottak a szerkesztő felkérésére, a feltett kérdésre érkezett válaszokat átvizsgálva, az alábbi megállapodásra jutottunk:

A kérdést tudományos alapon megoldani nem lehet. A feleletnél csak a biblia alapján állhatunk. Ha ezt elhagyjuk, akkor egészen a képzelődés területére tévedünk. Ezen alapelvek mellett, figyelembe vettük az Unitárius Közlöny olvasóinak az igényét is, amikor a beérkezett válaszok közül választanunk kellett. Okos és józan feleletet adott a kérdésre Izsák Domokos bencédi afia. Fülöp Zoltán *anyagi* és *lelki* okok felsorakoztatásával arra az eredményre jut, hogy „az isteni akaratnak saját maga szántából szegődött az eszközévé". Deák Berta szerint „a pénzvágy és a gyülölet" volt Judás árulásának az oka. Barabás Béla szerint a Judás „hatalmi vágya, a feltámadás hitében való megrendülése és Jézus hatalmának kétséges volta" volt az árulás inditó oka. Ezek alapján, úgy találjuk, hogy a biblia alapján a kérdést a leghelyesebben fogta meg s arra a legelfogadhatóbb választ Deák Berta adta, akinek a jutalom-könyv kiadását javasoljuk.

Kolozsvárt, 1931 junius 3.

Vári Albert. *Márkos Albert.* *Gálfi Lőrinc.*

Körösfői Kriesch A.: A vallásszabadság kihirdetése cimü festménye, a hires unitárius kép (Dávid Ferenc szónoklata a tordai országgyülésen), eladó. Értekezni lehet a Közlöny szerkesztősége utján.

NŐK VILÁGA.

Köszönet a nagyajtai, kökösi, székelyudvarhelyi és tordai unitárius nőszövetségek elnökségének a beresztelki üdülő-telep részére küldött adományokért.

A Romániai Magyar Nők Központi Titkársága őszinte hálás köszönetet mond fenti nőszövetségek elnökségének, hogy a beresztelki gyermek üdülő-telep céljaira oly sikeres gyüjtést eszközöltek és pedig *Nagyajta részéről adakozott:* Barta Lajosné, Babocskai Sándorné, ifj. Babocskai Józsefné, ifj. Péterfi Lajosné, Took Mózesné, Téglás Istvánné egy-egy törülközőt; özv. Péterfi Lőrincné és Barabás Jánosné alsólepedőt; id. Péterfi Istvánné és Moldován Istvánné tollat, párnatokot és párnahuzatot.

A kökösi unitárius nőszövetség részéről pénzadománnyal hozzájárultak: Sigmond Sándorné 10, Bokor Józsefné 10, Serester Ignác 10, Kilyéni Mózesné 14, Nagy Istvánné 15, Kiss Dénesné 20, Nagy Sándorné 20, Nagy Józsefné 20, ifj. Kilyéni Józsefné 20, Bokor Dénesné 20, Serester Ignácné 20, Márk Domokos 20, Zsigmond Bálintné 20, Took Bálintné 20, Orbók Józsefné 20, Györbiró Sándorné 20, Pluger Tamás 20, Kozma Julia 25, Took Mártonné 50, Serester Árpádné 200 leuval. A fehérnemü felszereléshez természetbeni adománnyal hozzájárultak: Kilyéni Józsefné, Benedek Gáborné, Ürmösy Ferencné, Álgya Andrásné, ifj. Kilyéni Józsefné, Zsigmond Béláné, Took Józsefné, Sigmond Istvánné, Pluger Sándorné, Virág Jánosné, Kökösi Vilma, Sigmond Áci, Pluger Jenőné, Kiss Mózesné, Sigmond Kálmánné, Sigmond Juliska (Gáboré), Nagy Tamásné, ifj. Furcsa Jánosné, Kádár Jánosné és Kökösi Mózesné, szalmazsák, egy párna, 13 törülköző, egy lepedő, négy pohártörlő és három konyhakendő.

A székelyudvarhelyi unitárius nőkszövetsége három abroszt, 16 drb törlőt, egy zsákot, kilenc méter házi vásznat és 250 leut adományozott.

A tordai unitárius nőkszövetsége 500 leut juttatott az üdülő-telep céljaira.

Az igaz szivvel és jó lélekkel küldött adományuk beszélni fog a beresztelki üdülő-telep békés falai között, hol a nélkülözés miatt legyengült szegény magyar gyermekek fognak a nyár folyamán megerősödni.

A Romániai Magyar Nők Központi Titkársága
nevében:
Báró Huszár Pálné, dr. Mikó Lőrincné.

Szorványkönyvtáraink.

Hirt adtunk már arról, hogy az Unitárius Iratterjesztő szorványaink lelki és szellemi gondozására u. n. szorványkönyvtárak felállitásába fogott, melyek arra szolgálnak, hogy egy-egy szorványunk hiveinek unitárius tartalmú olvasmányokat bocsássanak rendelkezésre. Ezek a kölcsönkönyvtár-szerüleg müködő könyvgyüjtemények, megfelelő kezelés és érdeklődés mellett, áldásos munkát végezhetnek szorványban lakó hiveink körében. Alább kimutatást közlünk arról, hogy hova, kinek és hány könyvet küldöttünk, továbbá, hogy a könyvküldeményeket kik nyugtázták és hogy a könyvtárak kezelését kik vállalták el. Az I. rovatban azokat az egyházközségeket tüntetjük fel, amelyekhez a szorványok tartoznak, a többi rovat felirásai már önmagukat magyarázzák meg.

I. Az egyházközség neve	II. A gondozó neve és cime (hol a könyvtár is van)	III.	IV. Válaszolt-e
Brassó	1. Egyed Józsefné	Zernyest	Igen.
	2. Szabó József	Csernátfalu, (Hétfalu)	Igen.
	3. Oltean Miklósné	Bodfalu	Igen.
Szind	4. Kovács Pál	Aranyosgyéres	Nem.
Fogaras	5. Bartha Zsigmond	Kobor	Igen.
	6. Bedő Istvánné	Talmács	Igen.
Kissolymos	7. Nagy Sándor	Magyarhidegkut	Igen.
Pipe	8. Jakab Sámuel	Szásznádas	Igen.
Nagyajta	9.	Apácza	Nem. (Az egyházk. cimén).
	10. Gyenge Lőrinc	Középajta	Igen.
Sepsiszentkirály	11. Bálint Mihály	Hidvég	Nem.
	12.		Az egyházközség cimére küldve
	13.		
	14.		
Abrudbánya	15. Dr. Nemes Nagy J.	Zalatna	Igen.
Székelykeresztur	16. Szécsi Gyuláné	Betfalva	Igen.
	17. Nagy Zsigmond	Nagygalambfalva	Igen.
Bordos	18. Molnár Lajosné	Csöb	Igen.
	19. Nagy Elek	Havadtő	Igen.
Küküllőszéplak	20. Buzogány János	Bonyha	Igen.
	21. Vári Dénes	Termiujfalu	Igen.
Kede	22. Major Domokos	Rugonfalva	Igen.
Nagyenyed	23. Avéd Istvánné	Marosujvár	Nem.
	24. Ferencz József	Tövis	Nem.
	25. Basa Gerőné	Székelykocsárd	Nem.
	26. Lengyel Ferencné	Piski	Nem.
	27. Buzogány Kálmán	Arad	Nem.
Kolozsvár	28.		Az egyházközségnek küldve
	29.		
	30.		
H.-jánosfalva	31. Demeter Mihály	Kaca	Igen.
Sz.-iván-laborfalva	32. Vargha Ferencné	Kovászna	Igen.
	33. Kovács Ödönné	Kézdivásárhely	Nem.
	34. Barabás Ferenc	Uzon	Nem.
Vargyas	35. Máthé Sándor	Olasztelek	Igen.
	36. Lukács Béláné	Bardóc	Nem.
	37. Benkő József	Száldobos	Nem.
M.-szentbenedek	38. Cseh József	Medvés	Igen.

I.	II.	III.	IV.
Az egyházközség neve	A gondozó neve és cime (hol a könyvtár is van)		Válaszolt-e
Küküllődombó ...	739.	Magyarkirályfalva	
Szentháromság ...	40. Nagy Gyula	Bede	Nem.
Székelyszentmihály	41. Vargha Ferenc	Kisfalud	Igen.
	42. Kiss Gergelyné	Sükő	Nem.
Lókod	43.		
	44.		A lelkészek-
	45.		nek
	46.		átadva.
	47.		
H.-keményfalva ...	48. Nagy Miklós	Szentkeresztbánya	Igen.

Összesen felállitottunk 48 drb Szórványkönyvtárt, ebből 18 küldeményt az egyházközség cimén küldöttünk, mert ezt a szórványgondozó lelkész igy kivánta. Viszont 30-at postán a gondozók cimére küldöttünk, ebből elismerő válasz jött 22 (az egyházközségek cimére küldöttek közül csak egy).

Szétküldtünk összesen 1360 drb különböző könyvet és füzetet, átlag egy könytár részére 25—30 drbot. A könyvek értéke (árjegyzék szerint) 22.640 leu. Portó és csomagolási költség (hivatalos bélyeggel együtt) 2356 leu.

Ez a vállalkozás tehát eddig 24.996 leujába került az Iratterjesztőnek, mely alig másfélévi fennállása alatt már ezzel az áldozatával is bizonyságot tett szükségessége és életképessége mellett. Itt azonban még nem állunk meg. Továbbra is fejleszteni kivánjuk ujabb könyvek megküldésével a már felállitott szorványkönyvtárunkat, — továbbá pedig uj könyvtárakat is létesitünk olyan helyeken, ahol ez szükségesnek és hasznosnak látszik. Eziránu megkereséseket Szent-Iványi Sándor ügyvezető cimére kérünk. Szeretettel kérjük egyuttal azokat, akik még nem válaszoltak a könyvküldemény megérkezésére vonatkozólag, hogy ezt minél hamarább tegyék meg, mert ujabb könyveket csak ebben az esetben fogunk küldeni részükre.

Beresztelki üdölő-telep, Marostorda vármegyében, a Kolozsvár—szászrégeni autóbuszjárat mentén! A görgényi havasok közelében, kies vidéken! Nagy park, több épület. Nyitva május 15-től szeptember 15-ig! Napi teljes ellátás 100—120 leu. Alkalmas: gyenge, étvágytalan, kimerült, ideges gyermekek és felnőttek üdülésére. Orvosi felügyelet!

Ugyanott csoportos gyermeknyaraltatás külön épületben. Mirigy-, csont- és bőrtuberkulozisban, fertőző tüdőbajban szenvedők nem vétetnek fel!

Gyermekeket kisérő nélkül is felveszünk, testi és szellemi felügyeletéről teljes mértékben gondoskodunk. Külön szobában napi 100 leuért, a nyaraltatott gyermekcsoporttal együtt, közös termekben, napi 50 leuért.

Bővebb felvilágositással szolgál a Romániai Magyar Nők Központi Titkársága Cluj-Kolozsvár, Str. Cogălniceanu (Farkas ucca) 8. sz. Irodai órák: d. e. 11—1-ig. *A Romániai Magyar Nők Központi Titkársága.*

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Rovatvezető: Ürmössi József.

Főtiszt. püspök ur és családja a magyar mintavásárral kapcsolatosan látogatást tettek Budapesten. Ottani unitárius testvéreink nagy szeretettel és ünnepléssel vették körül a főpásztort. A „Brassai Sámuel Ifjusági Kör“, a „Cserkész-csapat“, és a Perczelné Kozma Flóra „Unitárius Leányegyesület“ ünnepséget rendeztek a főpásztor tiszteletére a Koháry-utcai templomban, hol közvetlen meleg ünnepségben részesitették, melyet a főpásztor üdvözlő szavakkal köszönt meg.

Budapestről egy napra, vitéz dr. Kozma György, kir. közjegyző, hive és barátja meghivására, lerándult Hódmezővásárhelyre, hol az unitárius hivek a templomban összegyülekezve köszöntötték a püspököt, örvendezve a nem várt, meglepetésszerü látogatásnak. Mindkét helyen kedves emlékeket szerezve és hagyva, pünkösd szombatjára érkezett haza kedves családjával együtt.

Autó a magyarországi alföldi unitárius missziónak. Amerikai unitárius testvéreink nagyon komolyan veszik a vallásos missziói munkát. Hogy dr. Csiky Gábor missziói lelkész és társai hosszu alföldi utait megkönnyitsék, gyüjtést rendeztek s rövid idő alatt megérkezik az első unitárius missziói autó Budapestre. Most az autó üzembetartására (benzin, javitások stb.) is gyüjtenek Amerikában.

A mi misszionk. Az előbbi hirrel kapcsolatosan elgondoljuk, hogy micsoda nagyszerü missziói munka vár itt ez országban reánk s szegénységünk miatt milyen tehetetlenül állunk a sok tennivalóval szemben. Nekünk nem kellene autó, megelégednénk az 1800 (300.000 leu) dolláros autó árával; ennek a pénznek a kamatjából szép missziót tudnánk csinálni.

A városon szolgáló cselédleányokhoz, a főtiszt. püspök ur előszavával, Sigmond Józsefné tiszt. asszony hiterősitő, biztató felhivást irt, melyet a püspök ur körlevél alakjában küldött szét az illető egyházközségek papnéi által a szolgáló leányokhoz az év elején. Most igen érdekes beszámoló értesitések jönnek ezen hiterősitő irányu mozgalom eredményéről. A lelkészek jelentik, hogy a szétküldött biztató felhivások jóleső, épitő hatással voltak a szülőfalutól távol élő leányokra s hálásan köszönik a megemlékezést és biztatást.

Dr. Nagy Zoltán volt ügyvéd, néhai Nagy Lajos esperestanár fia, ki az utóbbi évek sulyos megpróbáltatásait, nehézségeit átszenvedte, f. évi április végén a kolozsvári kórházban elhunyt. Temetésén egyházunk vezetősége testületileg részt vett.

A lelkészi kongrua januári „*Ordin de Plat*“-ja (fizetési rendelet) végre május 30-án megérkezett. Az adóhivatal a kifizetéssel nem nagyon biztat. Jellemző ezzel szemben, hogy a fizetési „Stat“-ok felterjesztésére vonatkozólag az a rendelet jött, hogy az áprilisi kongruát az I. félévi globális adónyugta felterjesztése nélkül nem fogja kifizetni. Hiszen ha a január, február, március havi járandósá-

gokat megkapták volna a lelkészek, akkor ki tudnák fizetni, de igy, mikor még a januári illetményt sem kapták kézhez, miből?

A D. F. Egylet ifjusági köre. Egy régi irás került kezünkbe harminc évvel ezelőtti időből, melyen az 1900. évben megalakult „Dávid Ferenc-Egylet Ifjusági Kör" tisztviselőinek és választmányának neve van a következőkben: Védnök: Boros György, elnök: Tóth Ernő, alelnökök: Kelemen Lajos, Pálfi József, titkár: Biró Pál, pénztárnok: Barabás István, jegyző: Költő Gábor, aljegyző: Nagy Elemér. A választmány tagjai: Elekes Dénes, Márkos Albert, Ürmösi József, Raffaj Károly, Gálfalvi Sámuel, Pap Domokos, Koncz János, Benedek Miklós, Kriza János. A ma élő alapitók a 30 év távlatába visszatekintve a jelenből, jóleső megnyugvással állapithatják meg, hogy az elültetett csemete szép sudár fává fejlődött. Örvendezünk a szép munkát, missziót teljesitő mai D. F. Egylet ifjusági köre tevékenységének, melyre oly nagy szüksége van kicsiny egyházunknak.

II. Ifjusági Dalosverseny Marosvásárhelyen. Május 2—3. napjain gyönyörü ünnepség keretében zajlott le a II. Ifjusági Dalosverseny Marosvásárhelyen, a tavalyinál is sokkal nagyobb érdeklődés mellett. Ez évben egyik főgimnáziumunk sem képviseltette magát az énekkari versenyeken, de örömmel vettük tudomásul az egyéni versenyzőink teljesitményét, amennyiben a középiskolások *hegedüversenyében* ugy az alsó- mint a felsőtagozaton az első dijat kolozsvári gimnáziumunk növendékei nyerték: *Halászi* Sándor I. g. o. és *Márkos* Albert VI. o. tanulók személyében. A zongoraversenyben az alsó tagozaton az első dijat a „kis unitárius zongoramüvésznő": *Deák* Erzsébet nyerte. A főiskolai hallgatók énekversenyén a népdalcsoportban *Koródy* Ferenc joghallgató, klasszikus csoportban *Bede* Emil papnövendék — mindketten unitáriusok — vitték el az első dijat. E szép eredmény bizonysága annak, hogy ifjuságunk lelkében még él a drága magyar dal iránti szeretet s élnie is kell, hiszen csak az a nép erős és csak az a nép él mind az idők végezetéig, amely a dalt szereti.

Diákbál Kövenden. Pünköst első napján kedves bált rendeztek a kolozsvári unitárius kollégium növendékei szegény társaik felsegélyezésére. A kedves és fordulatosan összeállitott müsort reggelig tartó tánc követte.

Pályázati hirdetés. A Budapesti Unitárius Misszió Ház Diákinternátusa (IX., Rákos-u. 3) az 1931—32. tanévre a felvételek iránti kérvényeket a Misszió Ház vezetőségéhez 1931 julius hó 1-ig kell beadni. Felvételért folyamodhatnak érettségit tett ifjak és egyetemi főiskolai hallgatók. A kérvény mellé csatolandó: szegénységi bizonyitvány, érettségi bizonyitvány, illetőleg az egyetemi tanulmányt igazoló index.

Néhány németnyelvü hitbuzgalmi munka áll rendelkezésünkre, melyeket Németország jelenkori kiváló vallásos gondolkozói irtak. Németül tudó lelkészeinknek, vagy ez irányban érdeklődő olvasóinknak szivesen küldenénk ezek közül nehányat — ingyen. Öt-tiz leu

portóköltség beküldésével (a távolság szerint) forduljanak az érdeklődők az Unitárius Iratterjesztőhöz, Kolozsvárt.

Pályázat a lelkészi állásra. — Szám: 447—1931. U. P. Nyugalombavonulás következtében megüresedett recsenyédi unitárius egyházközségünk rendes lelkészi állására pályázatot hirdetek. Az állással járó javadalmak az egyházközség által kiállitott dijlevél szerint a következők: 1. 64—67 kalongya buza (25 kévés) az egyes hivektől. 2. 64—67 kalongya zab (25 kévés) az egyes hivektől. 3. 20—21 véka buza vagy törökbuza. 4. 14—15 véka zab. 5. 28—30 szekér tüzifa beszállitva. 6. 4 hold 1077 □-öl szántó Forgó határban. 7. 1 hold 644 □-öl réti kaszáló. 8. Legeltetési és trágyázási jog birtok szerint. 9. 3 szoba, konyha, kamra, nyári konyha és sütőből álló lakás, 727 □-öl belsőség és 480 □-öl veteményes és gyümölcsös kert, továbbá megfelelő gazdasági épületek. 10. Állami fizetéskiegészités (kongrua). A pályázók kötelesek kérvényüket a belsőemberek választásáról szóló törvény 13-ik §-ának megfelelően fölszerelve, Balázs András esperes afiához Dârjiu—Székelyderzs, posta Archita, jud. Odorheiu, f. évi junius 25-ig benyujtani. Kolozsvár, 1931 junius 2. *Dr. Boros György,* püspök.

Hősök ünnepe Vargyason. Mint értesülünk, felemelő ünnepséget rendezett vargyasi egyházközségünk május 25-én a világháboruban elesett 104 fiának emlékoszlop-leleplezése és felavatása alkalmával. Jövő számunkban részletesen is meg fogunk emlékezni erről az ünnepségről.

Halálozás. Csókfalvi *Faluvégi András,* nyug. állami iskolai igazgató-tanitó, életének 77-ik évében, 44 évi tanitói müködés után, meghalt Sepsiszentgyörgyön. Bölöni Vilmos, kolozsi lelkésztársunk, apósát gyászolja az elhunytban. Legyen az elköltözöttnek pihenése csendes. — *Özv. Jancsó Lajosné* szül. *Benedek Irma,* székelyszentistváni ref. tanitó neje, életének 48-ik, özvegységének 20-ik évében hosszu, sulyos szenvedés után elhunyt. Benedek Gábor, kökösi lelkésztársunk nővérét gyászolja az elköltözöttben. Emléke legyen áldott.

Egyről-másról.

„*Gramafon-prédikálás*". Egyik amerikai unitárius lelkész cikket irt azok ellen a prédikátorok ellen, akik beszédeiket papirról olvassák fel. Az ilyen prédikációból épen az hiányzik, ami pedig különösen az egyházi szónoklatban elengedhetetlenül szükséges: a lélek, az élő, eleven kapcsolat a prédikátor és hallgatói között. A szószék nem tanári katedra s az egyházi beszéd nem valami száraz tudományos értekezés. Még a reprodukáló müvészeteknél is, mint amilyen pl. a zongora-játék, éneklés, szavalás — sokkal nagyobb hatást vált ki, ha azt nem kottából, hanem szabadon adja elő a müvész; sőt, másoldalról még a gramafon-lemez egyébként tökéletes felvétele is háttérbe szorul a közvetlen előadás élő, szines és meleg árama mellett. Ez a meggyőződés különben ma már a müvelt nyugaton

mindinkább tért hódit, épen ezért mi sem tartjuk helyesnek, hogy egyes lelkészeink épen most próbálják ujitásként bevezetni a jegyzetből való prédikálást.

A Filippi-szigetek unitáriusai. Örömmel adunk hirt arról, hogy a Filippi-szigeteken is terjed a szabadelvü kereszténység eszméje. Az amerikai unitáriusok főtanácsi ülésére most érkezett meg Gregorio Aglippay érsek, a Filippi-szigetek Független Egyházának feje, hogy összeköttetést keressen az unitáriusok és saját egyháza között. Körülbelül huszonnyolc évvel ezelőtt hatalmas szellemi mozgalom indult meg a Filippi-szigeteken, melynek eredményeképen máig mintegy ötmillió azelőtt római katholikus hivő tért ki és megalapitotta a Független Egyházat. Aglippay érsek többek között az alábbiakat mondotta el egyházáról: „Nem ismerünk el semmi féle dogmát, sem semmi féle szent iratot mást, mint amit a szabad kutatás és haladás módszerei teológiai dolgokban igazolni tudnak. Az ember gyarló, de értelme Istennek olyan adományával teljes, mely magasabb meglátásokra is képessé tesz minket. A tudomány a mi leghüségesebb kisegitő társunk. A Filippi-szigetek Független Egyháza az utóbbi időben nagy érdeklődéssel és kimondhatatlan örömmel olvasgatta az unitárius egyház könyveit és tanitásait; mély meglepetéssel és hálával vettük tudomásul, hogy szabadelvü és tudományos eszméink megegyeznek.“ Aglippay érsek most arról tárgyal Amerikában, hogy lelkész-növendékeik egyrésze unitárius teológiai iskolákban tölthessenek pár évet és hogy lelkészeik időnként csere-prédikációkat tartsanak.

Irodalom.

Gyallay Domokos: *Hadrakelt emberek.* Elbeszélések. Minerva. 1931. 122 oldal.

Ismét megjelent egy kis kötet, mely a Minerva kiadóvállalatának diszére és becsületére fog válni. Gyallay-Pap Domokos nyolc elbeszélését tartalmazza ez a könyvecske, egyik kedvesebben és üdébben van megirva, mint a másik. Az a könnyedség, amellyel szerző elénk tárja mondanivalóit, emlékeztet a nagy „mesemondó“-ra, Jókai Mórra. Mindössze talán a fantázia tündérvilága és a stilus drámaisága hiányzik Gyallaynál ahoz, hogy ő meg a *ma* nagy mesemondójává legyen. Ez a hiány azonban csak az összehasonlitásnál tünik ki, amely összehasonlitásra viszont nincs semmi szükség. Az a nemzedék, amelynek Jókai irt, a maga tétlen szenvedésre kárhoztatott világából, az osztrák elnyomatás mocsarából, csak egyképen menekülhetett, ugy, ha a csillogó fantázia a délibábos képzelet tündérvilágába emelkedett. Hiszen akkor csak egyet lehetett tenni: várni. Egy jobb korra, mikor majd az uralkodó belátja, hogy csak a kiegyezés és alkotmányos élet alapján lehet kormányozni ezt a népet.

Ma azonban egészen más a helyzet s ennek megfelelően mások feladataink is. Ma egyenesen bün volna a való élet, a tett mezejéről, a tétlen álmodozás és a passziv várakozás hamis felhői közé burkolni be magunkat. Ma csak komoly, bátor, cél- és öntudatos munkával remélhetjük sorsunk jobbrafordulását elérni. S ezt a mentalitást iparkodik megvalósitani az erdélyi magyar lelkekben Gyallay. Megmutatja elbeszéléseiben, hogy mi is voltunk és vagyunk legalább is annyit érők, mint a többi nép körülöttünk — s ezzel bátorságot önt belénk. Viszont kedélyes és humoros történeteivel, melyeket a nagy háboru vérzivataráról mesél, meggyőz arról, hogy az élet nem valami legyőzhetetlen, rettenetes rém, hanem ahelyett inkább mező, mely a buzgón igyekvőnek aratást kinál.

A nyolc novella közül a legelsőt mutatványképen leközöltük lapunkban is. Ezen kivül nekünk a „Gondjaim egy kard miatt" cimü tetszett leginkább. Ajánljuk ezt a könyvecskét minden olvasónknak szives figyelmébe. Sz. I. S.

Beérkezett könyvek, melyekről, helyszüke miatt, csak jövő számunkban emlékezhetünk meg: *Jancsy* László: A misztikus intuició. *Gyallay-Pap* Zsigmond: A nép és az intelligencia.

Az Unitárius Irodalmi Társaság pályázatot irt ki János Zsigmond fejedelem életrajzának megirására. Az Unitárius Irodalmi Társaság, dr. Ferenczy Géza elnök adományából, a következő pályázatokat irta ki: 1. Megirandó János Zsigmond erdélyi fejedelem élet- és jellemrajza. E pályamü dija 12.000, azaz tizenkettőezer leu. Pályázati határidő 1932 május 1. 2. 3.500, azaz háromezerötszáz leu pályadijat tüz ki unitárius vonatkozásu történelmi elbeszélésre, versre vagy festményre. E pályázat határideje 1931 szeptember 1. Pályázatok géppel vagy idegen kézirással és jeligés levél kiséretében adandók be a kitüzött határidőig S. Nagy László főtitkárhoz Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 37. A pályadijak a birálat alapján egy vagy több munkának is kiadhatók. A pályázatokon bárki részt vehet, amennyiben a kitüzött feltételeket szem előtt tartja. Kolozsvár, 1930 február hó. *Vári Albert,* elnökhelyettes. *S. Nagy László,* főtitkár.

Küldjétek gyermekeiteket minél tömegesebben a kereskedő és iparos pályára!

Alapitói dij 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 1000 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17